

L.U.F.72. Växter i hushåll, läkekonst och magi.Hushåll.

- Fråga 1. Nässelkål, ärtgröt, rabbemos, bovetegröt.
- Fråga 2. En ännu levande 86-årig lönsbonit har berättat om bruket av barkbröd i hans ungdom. Han var uppfödd på ett barnrikt torpställe i en fattig trakt av Örkeneds församling och många gånger var det ont om födan. Även om det inte var jämt så svåra tider minns han att det brukades på mer än ett ställe.. De kallades "böge-brö", "vi skavade fåst å de lösa tyed o skar sin ud barken ing te träed". "sin tarra do de därna o mole på hemkvärna. aned mjöl o blenna iblann".
- Fråga 4. Råg, korn, rödbetor och sockerbetor för kaffeersättning och lingonblad och körsbärsblad för tobak. Även ekollon som kaffeersättning och en sorts svamp/kremla/ till mjöl för kakor under första krigstiden.
- Fråga 5. Ingen svamp användes av allmogen här för trettio år sen. Den ansågs giftig och osmaklig.
- Fråga 7. Den användes så vitt jag kunnat utröna fortfarande inte av den ursprungliga befolkningen men kantareller plockas av barnen som presenter till lärarinnor och i enstaka fall till uppköpare. Arbetarna i samhället ha sen åtminstone 25 år tillbaka varit ivriga svampplockare.
- Fråga 8. Mjölken ansågs bli besk, "trög", om korna kom åt svamp.
- Fråga 10. Enbärssdricka tillverkades förr allmänt. Dricka av "birkela" björklag var förr allmänt. Det skulle dock vara "sötbjörk" och en halv spann kunde tagas ur en "bora". Den koktes sen till något, som kallades "drickasöppa" med torra brödbitar och ansågs både välsmakande och "hälsosam".
- Fråga 12. Dill, timjan, senap, persilja och kummin.
- Fråga 14. Johannesört, malört och kummin användes som krydda i brännvin
- Fråga 15. Denna användes som hälsosam dryck, som hjälpte mot magkrämpor "röba i maen" och för värk. Den användes också som smörja för ögonen.

Luf. 72

- Fråga 16. Skvattram finns inte på orten och pors har ej använts till öl.
- Fråga 18. Malört och lavendel ha alltid använts som medel mot mal. Björklöv ha använts som medel mot reumatism och värk och för att "rena bloet".
- Fråga 21. Allebark användes vid färgning av svart
- Fråga 22. Lökskal användes till färgning av ägg vid påsktid. Lades i vattnet vid kokningen.
- Fråga 24. I täppan odlades som prydnadsväxter: isop, lavendel, renfana, reseda, munkahätta/riddarsporre/ kejsarkrona, iris pion och fingerborgsblomma/digitalis/.
- Fråga 25 o.f. Avskurna blommor sattes ej i rum men på midsommarnatten plockades en urtakost som ställdes i stallet för kreaturens trivsel. På söndagarna togs en "kost" av lavendel och salvia i näsduken till kyrkan av gamla gummor. Att uppvakta med blomsterkvastar på födelsedagar har ej varit brukligt och om det nu är i bruk så kan det inte vara mer än 25 år sen det började uppge mina sagesmän.

Läkekonst och magi.

- Fråga 1. Malört, johannesört och kummin användes allmänt som medicin.
- Fråga 2. Blodrot användes vid "blodhalning" på kreatur och ansågs mycket verksamt. Den lades ibland fodret.
- Fråga 4. Alleblad och "legebla" / blad av Plantago/ lades på sår och ansågs "läga bra".
- Fråga 6. Mot vårtor användes följande metod: en handfull ärtor kastades i en brunn och så skulle man springa fort därifrån och ju längre bort man hann innan ärtorna nådde botten dess fortare försvann vårtorna. För vårtor användes också saften av potatis. Man skulle skära en potatis trårt av gnida vårtan med saften, lägga ihop potatishalvorna och gräva ner dem på något gömställe. När den tuttnade va vårtan väck.
- Fråga 14. Midsommarkvasten sattes upp i kostallet för att ge korna trivsel.
- Fråga 17. På orten fanns för femton år sen ett par gubbar, som varje

varje

södagsmorron på sommaren brukade ströva genom markerna och samla lägeväxter. De kokte själva sedan mediciner därav och blev av folket här på orten ofta rådfrågade och stod gärna till tjänst med sina dekokter. De hade hållit på en lång följd av år men jag fann vid undersökning att de hämtade sina impulser från från ett av redaktör Hewe i Hälsingborg utgivet månadsblad om medicinalväxter.

Mina sagesmän uppge en klok gubbe vid Namn Nils Hansson, i slutet av förra århundradet levde i Örkeneds socken vid Hallabron. Han var mycket anlita och använde sig av hemmagjorda växtdekokter. Det berättas att han dog under natten för den stora julastormen 1902 och skall ha förespått, att det på hans hädanfärd skulle hända något som aldrig förr sports.

M. 11589:4.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Vilb Månsson

Härad: Ö. Göinge

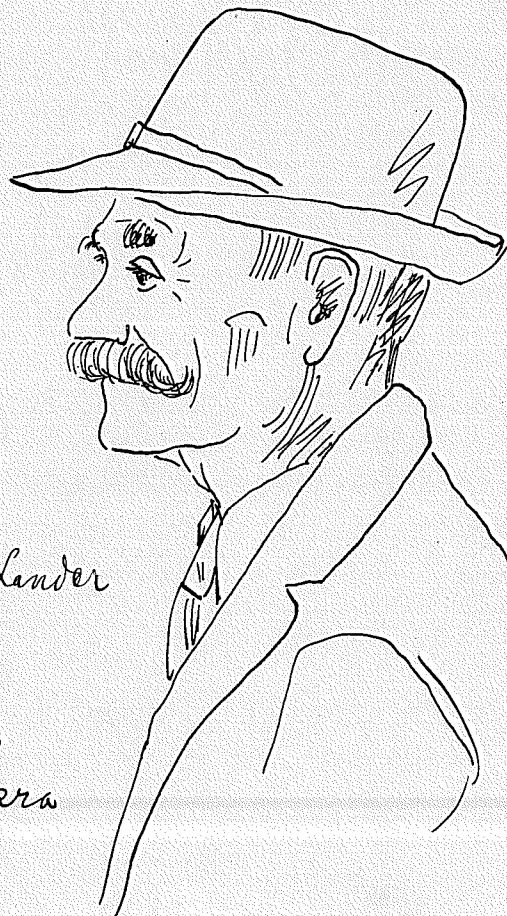
Adress: skolan Glimåkra

Socken: Glimåkra

Berättat av: nedanstående

Uppteckningsår: 1950

Född år i

Johan Lander
60 år
född i
Tockarp
Glimåkra

Vilb Månsson
87 år
född i Kållebo
Årkened

Ifyll endast ovanstående uppgifter!